

Mia Bašić, mag. iuris

**Joel I. Colón-Ríos, WEAK CONSTITUTIONALISM: DEMOCRATIC
LEGITIMACY AND THE QUESTION OF CONSTITUENT POWER,
Routledge, 2012., p. 210**

Često se tvrdi da se demokracija shvaća i štiti putem ustava i njegovih garancija određenima pravima i funkcioniranjem predstavničke demokracije. Međutim, još je toga što djeluje zabrinjavajuće unutar suvremenih ustavnih režima. Riječ je, prije svega, o sudjelovanju “običnih” građana u ustavnim promjenama najnaprednijih demokracija, poput SAD-a, Kanade i Ujedinjenog Kraljevstva. Njihovo odsustvo u tom procesu daje pravo zaključku da se prava snaga ustavnih reformi zapravo nalazi u rukama zakonodavca. Po čemu se onda ustavi, čija promjena u osnovi ovisi o onima koji imaju političku moć, mogu smatrati demokratski legitimima? Joel I. Colón-Ríos u knjizi “Weak Constitutionalism: Democratic legitimacy and the question of constituent power” tvrdi da oni režimi koji dopuštaju da se ustavna snaga naroda manifestira tek s vremena na vrijeme ne mogu nikada uživati potpuni demokratski legitimitet. Knjiga je izdana u nakladništvu Routledgea 2012. godine, ima 210 stranica i 9 poglavlja. Tu su i sadržaj (p. vii-viii), zahvale (p. ix-x), uvod (p. 1-16), zaključci (p. 186-188), bibliografija (p. 189-202) i indeks (p. 203-210).

U poglavlju “*The end of constitutionalism*” (p. 17-34) govori se o tradicionalnom shvaćanju konstitucionalizma. Njegove su glavne karakteristike težnja za trajnošću ustavnog režima i strah od ustavne promjene. Ovdje se razmatra i obrana tradicionalnog shvaćanja, posebice ideja da je jedna od najvažnijih uloga rigidnog ustava zaštita demokracije od nje same, primjerice utvrđivanjem određenih prava. No, ova se ideja odbacuje jednostavnom tvrdnjom da, čak i ako postoje određena prava koja su neophodna za postojanje demokracije, njihovo utvrđivanje svakako nije garancija njihova poštovanja.

U poglavlju “*The second dimension of democracy*” (p. 35-56) daje se pregled dvaju utjecajnih prikaza demokracije i to proceduralni pristup Jeremyja Waldrona i supstantivni Ronalda Dworkina. Suprotno onome što sugeriraju ova dva pristupa, Colón-Ríos u ovom poglavlju tvrdi kako se demokracija ne iscrpljuje ustavom i mogućnostima građana da putem izbora za svoje predstavničko tijelo sudjeluju u stvaranju običnih zakona, niti životom pod ustavnim režimom koji sva ljudska bića tretira jednakom pažnjom i jednakim poštovanjem.

U poglavlju “*Democracy’s principles*” (p. 57-78) predstavljen je koncept demokracije koji počiva na dvama temeljnim načelima – na demokratskoj otvorenosti (*democratic openness*) i na popularnom sudjelovanju (*popular participation*). Ova načela nalažu da svi zakoni, uključujući i temeljne zakone, ostanu trajno podložni promjenama te da se te promjene moraju odvijati kroz visoko participativne procedure. Ovdje se razmatraju i načini prema kojima utjecajni koncepti konstitucionalizma negiraju spomenuta načela, posebice imajući u vidu učenje Willa Waluchowa, Brucea Ackermana i Jeffreyja Goldsworthyja.

Poglavlje “*The theory (and practice) of constituent power*” (p. 79-101) izlaže teoriju ustavotvorne vlasti, proučavajući teorije otpora Georgea Lawsons i Johna Lockeja prema kojima se moć naroda da rekonstituiru vladu aktivira samo u slučajevima ekstremnih zlorabâ vlasti od strane vlade. Autor potom suprotstavlja ove teorije stajalištima Emmanuela Sieyesa i Carla Schmitta o ustavotvornoj vlasti, identificirajući snažniji demokratski potencijal u radu prethodno spomenutih autora. Poglavlje završava kratkim pregledom tretmana što ga ustavotvorna vlast ima u angloameričkim i latinoameričkim ustavnim tradicijama.

Poglavlje “*The idea of democratic legitimacy*” (102-125) izlaže teoriju ustavotvorne vlasti i shvaćanje demokracije s kratkim osvrtom na demokratski legitimitet. Poglavlje počinje predstavljanjem različitih pristupa ideji legitimacije, posebno proučavanjem A. J. Simmons, odnosno razlikovanjem legitimacije od srodnih pojmova vlasti i opravdanja. Na kraju, autor povezuje legitimaciju, demokraciju i ustavotvornu moć, upućujući na grupu kriterija koji se moraju ispuniti kako bi se demokratski ustavni režim smatrao legitimnim.

U poglavlju “*The transformation of the juridical*” (p. 126-151) autor raspravlja o doktrini implicitnih ograničenja obične snage ustavne reforme. Početak poglavlja izlaže stajališta Carla Schmitta i Johna Rawlsa, njihove suglasne argumente u korist ove doktrine i njihovu obranu razlike između obične i temeljne ustavne promjene. Colón-Ríos u ovom poglavlju analizira niz načina kojima su sudovi razvijali doktrinu implicitnih ograničenja ustavnih reformi, zaključivši da se ustavne promjene fundamentalne prirode ne mogu postići putem “običnih” vladinih institucija.

U poglavlju “*The beginnings of weak constitutionalism*” (p. 152-174) izložena je ideja “slabog konstitucionalizma” (*weak constitutionalism*) kao i tipovi sukladnih mehanizama ustavnih promjena. Autor istražuje razloge zbog kojih bi se temeljne ustavne promjene trebale događati putem ekstraordinarnih ustavotvornih tijela. Nadalje, iako su ekstraordinarne skupštine superiorni mehanizmi ustavne promjene, autor nam pokazuje da nisu sve one jednako demokratske, a stoga ni prikladna sredstva za provođenje ustavotvorne vlasti.

Deveto poglavlje “*Activating constituent power*” (p. 175-185) posvećeno je pojašnjavanju razlike između aktivacije i egzekucije ustavotvorne vlasti, što najbolje ilustrira učenje C. Schmitta. Dok se Ustavotvorna skupština može smatrati mehanizmom za izvršavanje ustavotvorne vlasti, njezino sazivanje (isto kao i mogućnost bilo kakvog izvršavanja ustavotvorne vlasti) ovisi o postojanju građanstva koje, uključujući se u neformalnu političku praksu (poput npr. masovnih demonstracija, građanskog neposluha, neformalnih skupština, političkih revolucija i sl.), stvara političku klimu potrebnu za aktiviranje ustavotvorne vlasti. Poglavlje se zaključuje istraživanjem ove razlike u svjetlu nedavnih “arapskih revolucija” i događaja oko protesta u Grčkoj, Španjolskoj i na Islandu.

Knjiga *Weak Constitutionalism: Democratic legitimacy and the question of constituent power* izlaže novo viđenje veze demokracije i ustava gdje se tvrdi kako

se potpuni demokratski legitimitet može postići jedino uz postojanje demokratski orijentiranog građanstva koje aktivno sudjeluje u ustavnim promjenama. Brzina društvenih promjena može biti opravdanje čestih ustavnih promjena, posebno kad se ima u vidu veza građanskog aktivizma i ostvarivanja demokracije i odgovarajuće razine temeljnih prava. Zanimljiva i potrebna knjiga, posebno kad se uzmu u obzir jake tendencije neparticipatorne demokracije!